

УДК 007:304:070

КОНЦЕПЦІЯ ВПЛИВУ ДРУКОВАНОГО СЛОВА НА ЧИТАЧА

Мар'ян Лозинський

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
бул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна, e-mail: journft@franko.lviv.ua*

Досліджено вплив видавничої діяльності релігійних видавництв «Місіонер», «Нова зоря», «Свічадо» на процес релігійно-духовного відродження українського суспільства. Проаналізовано тематику релігійних видань зазначених видавництв, з'ясовано їхнє значення для українського книгодрукування.

Ключові слова: релігійні видання, книгодрукування, історія церкви.

У пропонованій статті ми зосереджуємо увагу на тому, як впливає друковане слово на специфічного читача — релігійно заангажованого. Знамениті слова євангеліста Йоана у Біблії «Споконвіку було Слово і з Богом було Слово і Слово було Бог» назавжди утвердили значимість і потребу доброї релігійної книжки чи релігійної преси. Книжка має таке відношення до життя суспільства, як вино до винограду. Адже чимало людей звертається до релігійної теми, яку висвітлюють різноманітні часописи, чисельні видавництва тощо.

Історично так склалося, що з проголошенням незалежності України у 1991 році відродилися і набули правового статусу такі релігійні видавництва, як «Місіонер» Василіанського Чину і «Нова зоря» Франківської єпархії УГКЦ. І «Місіонер», і «Нова зоря» мають в історії нашої церкви і нашої держави у ХХ сторіччі особливі заслуги, насамперед щодо популяризації релігійного слова через свої друковані видання. На цю тему останнім часом з'явилися наукові праці, фундаментальні дослідження, які узагальнюють досвід зазначених видавництв, проводяться наукові міжнародні конференції. Відомі вчені-історики, зокрема Ярослав Ісаєвич, Микола Литвин, Петро Шкраб'юк, Іван Паславський, серед молодих науковців — Ігор Скленак, неодноразово у своїх працях наголошували на великій видавничій діяльності ЧСВВ у довоєнний період ХХ сторіччя.

У своєму дисертаційному дослідженні «Становлення церковної преси в умовах відновленої української держави» Ігор Скленак чи не вперше висуває тезу про те, що «...в українському пресознавстві (і книгознавстві. — М. Л.) не розроблено комплексного дослідження про історію вітчизняних церковних видань в контексті розвитку української церкви, їхню класифікацію і типологію, їхні головні ідейно-тематичні напрямки» [3; 13]. Насамперед тут йдеться про період релігійного книговидання після виходу УГКЦ з підпілля. Адже відомо, що у 1989/91 рр. до проголошення незалежності України, монаші чини, особливо Василіанський Чин, активно відроджували свою видавничу діяльність.

Перші релігійні книжки, які виходили в цей період з друкарень Вільнюса, Мінська, а це були, як правило, молитовники, богословські катехичні твори, масово розповсюджувалися на теренах Західної України. Незважаючи на те, що затяжний період атеїстичного комуністичного режиму значно підірвав релігійно-національні засади нашого суспільства, однак в Україні процес релігійно-духовного відродження активно розпочався. І безперечно, що неабияку роль у цьому відігравали релігійні видання видавництв «Місіонер», «Нова зоря», «Свічадо». Тематика перших видань цих видавництв в основному була присвячена літургійним питанням, постаті Митрополита Андрея, історії Церкви. Тодішній режим у Польщі, власне, коли зароджувався і формувався молодіжний колектив майбутнього «Свічада», наприкінці 80-х років, на відміну від українського, був дещо ліберальнішим до проявів релігійного життя поляків, дав змогу легалізувати видавничу діяльність молодим українцям у Польщі.

На початку XXI сторіччя у згаданих видавництвах з'являється різноманітна палітра релігійної літератури — церковна філософія, психологія, науково-популярні праці про літургію, про християнські чесноти, молитовники, літературно-художні твори та мистецькі видання.

Безперечно, що вся релігійна література має велике покликання — будити думку, запалювати серце, гартувати душу.

Справедливо зазначає у своїй книзі «Папа Римський Іван Павло II і Україна» вчений-історик, автор багатьох наукових праць Михайло Гайковський: «...Величезна роль в розвінчанні і в подоланні комунізму відіграли знамениті папські енцикліки, зокрема «Нові часи» Лева XIII і «Сотий рік» Івана Павла II» [1].

Папська енцикліка Лева XIII «*Rerum novarum*» (Нові часи) присвячена соціальній стороні Христової доктрини і науки Церкви. Це енцикліка, як зазначають дослідники біографічного циклу «Іван Франко» Роман Горак і Ярослав Гнатів, у науці європейській «стала підставою обширної літератури», і «...дасть нашій праці много світла і сильну підставу» [2; 6].

Україна належить і буде належати до країн, де християнські традиції та культура відігравали і будуть відігравати важливу роль у єдності християн світу, оскільки настанова Євангелія — щоб усі були одно і щоб світ увірував — повинна використовуватися щодня.

-
1. *Скленар І.* Становлення церковної преси в умовах відновленої української держави (1991–2000). — Львів, 2005.
  2. *Гайковський М.* Папа Римський Іван Павло II і Україна.
  3. *Горак Р., Гнатів Я.* Іван Франко. Роки страждань. — Львів, 2007. — 546 с.

CONCEPTION OF INFLUENCE OF THE PRINTED PRESS ON THE READER

Marian Lozynsky

Ivan Franko National University of Lviv,
Chupryny Street 49, 79044, Lviv, Ukraine
Tel. office: (032) 239-47-75

E-mail: journft@franko.lviv.ua

The article discusses the influence of the publishing activity of the religious Publishing Houses such as «Misioner», «Nova Zoria», and «Svichado» on the process of the religious and cultural renaissance of the Ukrainian society. The author analyses some subjects of the religious publications of the publishing houses mentioned above as well as determines their significance for the Ukrainian book printing.

Key words: religious publications, book printing, history of the Church.

КОНЦЕПЦИЯ ВОЗДЕЙСТВИЯ ПЕЧАТНОГО СЛОВА НА ЧИТАТЕЛЯ

Марьян Лозинский

Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Генерала Чупрынки, 49, 79044, Львов, Украина
Тел. оф.: (032) 239-47-75

E-mail: journft@franko.lviv.ua

Исследовано воздействие издательской деятельности религиозных издательств «Мисионер», «Нова зоря», «Свичадо» на процесс религиозно-духовного возрождения украинского общества. Проанализировано тематику религиозных изданий указанных издательств, выяснено их значение для украинского книгопечатания.

Ключевые слова: религиозные издания, книгопечатание, история церкви.

Стаття надійшла до редколегії 21.02.2008

Прийнята до друку 14.04.2009